

en pateix, però en menor mesura, *Witxi*. De totes maneres, i en definitiva, crec que totes dues obres són molt estimables i evidencien que l'autor pot tenir un gran futur, per dos motius fonamentals: per l'habilitat estilística i lingüística que demostra *Pastells* i perquè aconseguix que els dos protagonistes de *Witxi* —que formen dos terços del triangle de *Rere el mirall*— es mantinguin en un terreny ambigu en què el lector no sap qui diu veritat i qui diu mentida, qui està més centrat i qui més boig, per tant, en el meravellós terreny de la literatura.

Josep Agustí

Les belles paraules que ens salven

PÀMIAS, Jordi.

Narcís i l'altre.

XXIV Premi Miquel de Palol, 2001.

Pròleg de Xavier Macià.

Ed. 62-Empúries. Col. Poesia, 56.

Barcelona, 2001.

70 pàgines.

Si tot poeta és, en certa manera, com Narcís, no és d'estranyar que la història d'aquest jove grec hagi servit de pretext, de punt de partença per a moltes obres poètiques. Quan dic que tot poeta s'assembla a Narcís segueixo, a la meua manera, la interpretació que del mite féu Paul Valéry («Narcís: el problema —i la poesia— de l'objecte, l'oscil·lació entre l'objecte i el subjecte —que és el problema del jo i del seu funcionament—, no és aquest el mite de Narcís?»). La poesia, almenys la lírica, tal com l'entendem avui és un gènere literari eminentment subjectiu, en el qual el poeta és alhora subjecte i objecte; fins i tot el món exterior que pugui arribar a presentar-nos passa pel filtre dels seus ulls. Tota poesia és un exercici d'autoconeixement, directe i a través dels altres i del món.

En aquest esplèndid llibre, Jordi Pàmias parteix de la interpretació psicològica, potser freudiana, del mite de Narcís —l'orgullós amor propi, l'estèril autocontemplació, l'extremada misantropia tancada en gàbia d'or, torre d'ivori o campana de vidre— que porta a una desesperança solitud. Però, conscient que aquesta solitud sem-

pre és present i que pot tornar a ocupar tota la vida, proposa la seva superació a través de l'aproximació a l'altre, a través de l'amor projectat cap enfora. No sorprèn gens, doncs, que el llibre estigui dedicat i encapçalat per citacions d'obres de títols tan significatius com *Jo i Tu*, de Martin Buber, i *Humanisme de l'altre home*, d'Emmanuel Lévinas. Com tampoc sorprèn que un dels verbs més utilitzats sigui *compartir*: en l'evocació d'amistats infantils («la vida / era un joc: compartíem, tots junts, la pura gràcia / del món, el gaudi del present.»), de companyonies adolescents («Ens reuníem, companys de nit, en un aplec / quasi fantasmagòric.») i d'amors madurs («l'amor compartit en hores solitàries»), en la reflexió sobre la fugacitat del temps («Tots compartim l'atzar de la vida»), fins a arribar a la vocació solidària i al compromís cívic (*Minotaure*, *Immigrant*) que senyorejava a *Fuga del mil·lenni*, el recull amb què Jordi Pàmias va reapareixer l'any 2000 després d'un llarg silenci creatiu. S'equivoca, però, qui pensa que aquesta «obertura cap a l'altre» implica un oblit del jo: és indispensable haver-se bastit una identitat sòlida per fer aquest pas de manera lliure i conscient. Com també s'equivocaria qui pensés que aquest llibre és només un recull de bones intencions. És un llibre unitari, amb una estructura en dues parts —de vint poemes cadascuna—, gairebé circular (compareu *Atzar*, el primer poema, amb *Incerta vida*, el darrer), i escrit amb una rara habilitat: la de fer imperceptible l'esforçat treball lingüístic, mètric i retòric sense el qual, recordant Raymond Queneau —«Eviter le lieu commun, c'est toute l'essence de la poésie»—, no es va més enllà dels tòpics versificats.

Un altre dels molts mèrits d'aquest llibre és, a parer meu, el savi ús, gens carregat de feixuga erudició, de la tradició clàssica. I no és només, com es podria esperar del títol, la tradició dels mites grecollatins, sinó també la literària europea moderna —qui, llegint *Falciot*, no recordarà *L'albatros* de Baudelaire?—. A més de l'omnipresent Narcís —que també, veladament, apareixia en altres llibres de l'autor com *Ànfora grega* i *El camí de ponent*—, hi trobem Persèfone, Ariadna i Teseu, Ulisses i Penèlope, Dido i Eneas, i Filèmon i Baucis. Aquest darrera parella —els «vells hospitalaris / que havien acollit, a Frígia, Zeus i Hermes»— simbolitza l'obertura cap als altres, la superació del mite de Narcís, l'amor desinteressat, el tu i el nosaltres, «la paraula que salva». En el món dissortat en què vivim són d'agrair llibres com aquest. Llegim-lo i rellegim-lo, no se m'acut cap mostra millor de gratitud.

Lluís Lucero Comas